

Starnawski, Jerzy

Do sprawy Sierpeckiego Słupa z 1739 roku

Notatki Płockie 23/4-97, 10

1978

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Do sprawy Sierpeckiego Słupa z 1739 roku

Fakt wystawienia w Sierpcu w 1739 r. słupa murowanego na mocy wyroku trybunału piotrkowskiego jako ekspiacji za popełnione przez Żydów świętokradztwo jest znany. Przypomnijmy bodaj passus z artykułu Bronisława Chlebowskiego poświęconego Sierpcowi z naszego niezwykle sumiennego „Słownika Geograficznego”: „Śród miasta stoi słup murowany wystawiony na mocy wyroku trybunału piotrkowskiego z 1739 r. przez Żydów z powodu popełnionego przez nich świętokradztwa. Do 1850 r. Żydzi słup ten obowiązani byli utrzymywać”¹⁾.

Niedawno ilustrację przedstawiającą ów słup przypomniano za dziewiętnastowiecznym albumem Kazimierza Strończyńskiego w zbiorowej pracy poświęconej miastu²⁾. Natomiast jako głosę do sprawy godzi się przytoczyć drobne teksty wpisane w rękopiśmiennej księdze, będącej w znacznej mierze kopiariuszem korespondencji, ale w jakiejś mierze czymś w rodzaju *silva rerum*, przechowywanej w XVIII w. w rodzinie Rzewuskich, obecnie w archiwum Kurii Biskupiej w Przemyślu³⁾. Księga prawie nie wykorzystana przez nowoczesnych badaczy była przejrzana w szóstym dziesiątku lat XIX wieku przez Juliana Bartoszewicza. Upamiętnił on podpisem swą introspekcję, datowaną 22 października 1857 roku. Stwierdził słusznie, że wartość materiałową księgi obniża nieprecyzyjność w podaniu tekstów, częsty brak dat itp. W wypadku obchodzącym miłośników Ziemi Płockiej obawy o nieprecyzyjność nie

ma, notatka przytoczona tu jest dokładnie datowana. Oto tekst⁴⁾:

Z Piotrkowa d. 27 Februarii roku 1739 agitowała się sprawa o złupienie kościoła Jeżewskiego w dyjecezyji płockiej przez Żydów, którzy w Sierpcu miasteczku srebra kościelnego *cum pixide* Żydowi przedali, szacując komunikant po tynfie, że zaś ten Żyd uciekł, Trybunał *in vim poenarum personalium* dom jego demolować nakazał i na tym miejscu kolumnę murowaną murem opasaną wystawić, gdzie *loco Crucifixi* jest kielich z Hostyją i inskrypcyją, niżej *descendi ad locum istum ut demoliter 4 Regum Cap. 18 in medio* kolumny⁵⁾.

EPIGRAMMA

*Discite iustitiam et non temnere Divos
Hic locus immanis delicti venditus ista.
Sacramentalis plangitur urbe Deus
Decrevit terris aedes aequare Tribunal
Sacilegum praesit iusta ruina locum
Quod bona non poterat Christi succumbere causa.
Aedibus inlapsis structa ruina docet.*

PO POLSKU:

*Tu miejsce strasznej zbrodni, tu płakać w przemiany.
Bóg nie oszacowany za tynfa przedany.
Z dekretu Trybunału o tak straszną winę
Dom zdezolowany tu poniósł ruinę.
Tak słuszna, że nie mogła w sądach upaść sprawa.
Zwycięski w obalinach w Sierpcu kołos stawa.*

PRZYPISY

1) Por. Br. Chlebowski: Sierpc. W: Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich. T. 10. Warszawa 1889, s. 595.

2) Por. Sierpc. Studia i materiały. T. 1. Płock 1972, s. 193.

3) Rękopis o sygn. 2248.

4) S. 64—65.

5) W: 18 rozdziale IV Księgi Królewskiej czytamy o zdemolowaniu świątyni przez króla Judy Ezechiasza w czasie wojny z królem Asyrii Sennacheridem.